

מאור אהרן

פרשת ויגש

מ"ד כ'. ונאמר אל
 אדני יש לנו אב זקן וילד
 זקנים קטן ואחיו מת ויותר
 הוא לבדו לאמו ואביו
 אהבו. יל"ה היאך אמר
 יהודה שאמרו ליוסף "ואחיו
 מת" והרי אמרו "והאחד
 איננו" כדלעיל (מקץ פמ"ב
 מקרא י"ג) ועי' במפרשי
 רש"י.

וקושיא זו מצינו גם בדברי
 יעקב דהנה לעיל (וישב פל"ז
 מקרא ל"ג) כתיב ויכירה
 ויאמר כתנת בני חיה רעה
 אכלתהו טרף טרף יוסף,
 ולעיל (מקץ פמ"ב מקרא
 ל"ז) כתיב ויאמר אלהם
 יעקב אביהם אתי שכלתם
 יוסף איננו ושמעון איננו ואת
 בנימין תקחו עלי היו כלנה,
 ושם (מקרא ל"ח) כתיב
 ויאמר לא ירד בני עמכם כי
 אחיו מת והוא לבדו נשאר
 וקראהו אסון בדרך אשר
 תלכו בה והורדתם את
 שיבתי ביגון שאולה, ולהלן

(ויגש פמ"ד מקרא כ"ח)
 כתיב ויצא האחד מאתי ואמר
 אך טרף טרף ולא ראיתיו עד
 הנה, ומצינו שפעמים אומר
 שהוא מת ופעמים אומר
 איננו.

פרש"י וז"ל לבדו לאמו
 מאותו האם אין לו עוד אח
 עכ"ל, הא דפרש"י הכי היינו
 משום דרחל אמו כבר נפטרה
 (לעיל וישלח פל"ה מקרא
 י"ט), ושוב נמצא דכן כתב
 בשפתי חכמים אות ל'. אבל
 אין ליישב דהא דכתיב לאמו
 היינו בלהה שפחת אמו (עי'
 מש"כ לעיל וישב פל"ז
 מקרא ב'), דא"כ מאי לבדו.

מ"ד ל'. ועתה כבאי
 אל עבדך אבי והנער איננו
 אתנו ונפשו קשורה בנפשו.
 יל"ה למה אמר אתנו בל'
 רבים, דהול"ל והנער איננו
 אתי ל' יחיד, כמו דאמר להלן
 (מקרא ל"ד) כי איך אעלה

אל אבי והנער איננו אתי וגו'.

עה"פ ויגש אליו יהודה וגו' שביאר שישבו אצל יוסף הרבה מחשובי מצרים.

מ"ד ל"ב. כי עבדך ערב את הנער מעם אבי לאמר אם לא אביאנו אליך וחטאתי לאבי כל הימים. יל"ה ממ"נ דכיון דהתחיל ואמר אם לא אביאנו אליך א"כ היה צ"ל נמי וחטאתי לך כל הימים וכמו שבאמת כתיב לעיל (מקץ פמ"ג כ' מקרא ט') וחטאתי לך כל הימים ואחר שאמר הכא וחטאתי לאבי כל הימים א"כ היה צ"ל נמי אם לא אביאנו אל אבי.

מ"ה א'. ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו. פרש"י וז"ל ולא יכל יוסף להתאפק לכל הנצבים לא היה יכול לסבול שיהיו מצרים נצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישין בהודיעו להם עכ"ל, עיין אוה"ח הק'

מ"ה ב'. ויתן את קלו בבכי וישמעו מצרים וישמע בית פרעה. פרש"י וז"ל וישמע בית פרעה ביתו של פרעה כלומר עבדיו ובני ביתו ואין זה לשון בית ממש אלא כמו בית ישראל כו' עכ"ל, יל"ה דהא להלן (מקרא ט"ז) כתיב והקל נשמע בית פרעה לאמר באו אחי יוסף וייטב בעיני פרעה ובעיני עבדיו, ומבואר דהיכא דכתיב בית פרעה היינו גם פרעה, וא"כ אמאי לא פרש"י כלומר פרעה עבדיו ובני ביתו, רק פירש עבדיו ובני ביתו, ולא הזכיר גם את פרעה, וצ"ב.

ובאמת בתרגום אונקלוס איתא הכי, ושמע אנש בית פרעה, והיינו אף פרעה עצמו, ודברינו הנ"ל יהיה לכאורה סיעתא לת"א, וצ"ב.

מ"ה ג'. ויאמר יוסף
אל אחיו אני יוסף העוד
אבי חי ולא יכלו אחיו
לענות אותו כי נבהלו
מפניו. יל"ה מה שאל העוד
אבי חי והרי כבר ידע שהוא
חי מכל הענין למעלה
בפרשת מקץ, ושוב נמצא
דכתב בכלי יקר וז"ל העוד
אבי חי וגו' אע"פ שכבר
אמרו לו שהוא חי כמובן
מכל דברי יהודה מ"מ חשב
יוסף אולי אמרו כן כדי
שיכמרו רחמיו על הזקן ולא
יגרום לו מיתה כי נפשו
קשורה בנפשו ע"כ שאלם
שנית העוד אבי חי ולבבם
לא כן ידמה וחשבו שלא
נתכוון לשאול אם הוא חי או
לא אלא שבא להזכיר עוונם
ע"כ אמר העוד אבי חי לומר
שאביו הוא ולא אביכם כי
לא חסתם על צערו כאילו
אינו אביכם ע"כ נבהלו ולא
יכלו לענות דבר כו' עכ"ל
הכלי יקר.

מ"ה ד'. ויאמר יוסף
אל אחיו גשו נא אלי ויגשו

ויאמר אני יוסף אחיכם
אשר מכרתם אתי מצרימה.
פרש"י וז"ל גשו נא אלי ראה
אותם נסוגים לאחור אמר
עכשיו אחי נכלמים קרא
להם בלשון רכה ותחנונים
והראה להם שהוא מהול
עכ"ל, יל"ה דהרי גם
המצריים היו מהולים באותו
הזמן כדפרש"י לעיל (מקץ
פמ"א מקרא נ"ה) יעו"ש,
וצ"ל דהשבים לא ידעו
שהמצרים נמולו.

ושוב נמצא דכתב בטעמא
דקרא למו"ר מרן הגר"ח
קניבסקי שליט"א וז"ל והנה
עיניכם רואות פירש"י שאני
מהול נשאלתי הרי רש"י כ'
לעיל שיוסף צוה לכל
המצריים למול א"כ מה
ראיה שהוא יוסף וי"ל דלא
ניתנה פריעה לא"א וכ'
התוס' ביבמות (ע"א ב' ד"ה
לא) דמ"מ א"א פרעה שקיים
כל התורה וא"כ יוסף צוה
להם למול בלא פריעה אבל
יוסף עצמו פרע שהרי
האבות קיימו כל התורה
(ולפי פשוטו הם לא ידעו
שהמצרים מלו דאל"כ אין

לך ראייה גדולה מזו שהוא
יוסף דאל"כ למה צוה להם
למול) עכ"ל.

לאביו ביותר מאחר שלא
ראהו זמן כה רב.

מ"ה ט'. מהרו ועלו
אל אבי ואמרתם אליו כה
אמר בנך יוסף שמני אלקים
לאדון לכל מצרים רדה אלי
אל תעמוד. הא דאמר יוסף
מהרו ועלו אל אבי ר"ל כדי
שיפסיק מלהצטער כמה
שיותר מהר, שהרי כל הזמן
היה שרוי בצער על יוסף, אך
אין מובן דהא פשיטא
שצריכים למהר, וכי אם לא
היה אומר להם למהר לא היו
ממהרים, דהרי ודאי שהיו
ממהרים והיינו כדי למנוע
צער אביהם כמה שיותר
מהר, וי"ל דמ"מ עשה
ההשתדלות מצדו.

מ"ה י"ג. והגדתם לאבי
את כל כבודי במצרים ואת
כל אשר ראיתם ומהרתם
והורדתם את אבי. יל"ה
למה הוצרך יוסף לומר שוב
ומהרתם והורדתם את אבי
דהרי כבר אמר (לעיל מקרא
ט') מהרו ועלו אל אבי וגו',
וכבר יודעים שצריכים
למהר, וי"ל דנהי נמי
שיודעים שצריכים למהר
מ"מ כ"ז דוקא לעלות
ולבשר ליעקב הבשורה, אבל
מאחר שכבר יודע הבשורה
אולי אין צריכים למהר
ברדתם למצרים.

עוד יל"ה למה אמר יוסף
אבי בלשון יחיד שהרי דיבר
לאחיו והול"ל אבינו בלשון
רבים, וכן יל"ה בהא דכתיב
להלן (מקרא י"ג) ומהרתם
והורדתם את אבי, וי"ל דיוסף
אמר כן משום שנתגעגע

מ"ה ט"ו. וינשק לכל אחיו
ויבך עליהם ואחרי כן דברו
אחיו עמו. הנה לעיל (מקרא
י"ד) כתיב ויפל על צוארי
בנימין אחיו ויבך ובנימין
בכה על צואריו ופרש"י וז"ל
ויפל על צוארי בנימין אחיו
ויבך על שני מקדשות

שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן להחרב ובנימין בכה על צואריו על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו להחרב עכ"ל, ולפי"ז צ"ב מאי ויבך עליהם דכתיב בקרא דידן, ושמא יתכן לפרש דבכה על צער שהיה להם, מדכתיב עליהם ולא כתיב על צואריהם כמו שכתוב גבי בנימין, אמנם אכתי קצת יל"ה למה הם לא בכו ג"כ על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו להחרב כמו שבכה בנימין, ושמא י"ל שהוא ענין של כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם ולכן יוסף שבכה על בנימין, בנימין בכה ג"כ על יוסף ומשא"כ שאר השבטים שביהמ"ק לא היה בחלקם.

והנה יל"ה דהרי ביהמ"ק היה גם בחלקו של יהודה כדאמרי' בגמ' (זבחים נ"ג ב'), ולמה יוסף לא בכה על צוארי יהודה וכן יהודה על יוסף ובנימין, וצ"ל משום

דעיקר ביהמ"ק היה בחלקו של בנימין, אבל אכתי צ"ב.

מ"ה כ"א. ויעשו כן בני ישראל ויתן להם יוסף עגלות על פי פרעה ויתן להם צדה לדרך. הא דכתיב ויעשו כן בני ישראל היינו שלקחו את העגלות שיוסף נותן להם.

מ"ה כ"ז. וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם. פרש"י וז"ל את כל דברי יוסף סימן מסר להם במה היה עוסק כשפירש ממנו בפרשת עגלה ערופה זהו שנאמר וירא את העגלות אשר שלח יוסף ולא נאמר אשר שלח פרעה עכ"ל, יל"ה מה הוצרך יוסף ליתן סימן לאחיו, כמש"כ רש"י סימן מסר להם והיינו לאחיו, דבשלמא ליעקב ניחא שעשה הסימן כדי שידע שהוא חי

ושהוא יוסף בנו, אבל לאחיו
מה הוצרך ליתן עתה סימן,
וביותר שהרי כבר נתן להם
סימן שהוא מהול וכדפרש"י
לעיל מקרא ד', ועי' גור
אריה.

י"ל"ה דהא להלן (פמ"ו
מקרא ה') כתיב ויקם יעקב
מבאר שבע וישאו בני
ישראל את יעקב אביהם ואת
טפם ואת נשיהם בעגלות
אשר שלח פרעה לשאת אתו,
וכן הוא לעיל (מקרא י"ט)
דכתיב ואתה צויתה זאת עשו
קחו לכם מארץ מצרים
עגלות לטפכם ולנשיכם
ונשאתם את אביהם ובאתם,
וזה פרעה ציוה ליוסף
וכדפרש"י וז"ל ואתה צויתה
מפי לומר להם עכ"ל, וא"כ
מהו אשר שלח יוסף, ויתכן
דזהו מה שבא רש"י לתרץ
וכמו שכתב זהו שנאמר וירא
את העגלות כו', אבל עדיין
צ"ב היאך זה מיישב דהא
האמת שפרעה שלח העגלות,
והיאך נהיה הדבר לרמז
שעסקו בעגלה ערופה, ואולי
פרעה ציוה ליוסף לשלוח

עגלות אחר השתדלות יוסף
לפני פרעה לשלוח עמם
עגלות וא"כ זה כן בא מצד
יוסף.

ושוב נמצא בשפתי חכמים
דבאמת יעקב ידע שהוא יוסף
לא ע"י העגלות אלא ע"י
שיוסף אמר לאחיו בפירוש
שיגידו לאביהם שהוא עסק
עמו בפרשת עגלה ערופה,
ומש"כ וירא את ההעגלות
היינו שהתבונן בסימן הזה
שיוסף מסר, והעגלות היינו
העגלות יעו"ש, ולפי"ז ניחא
ע"ד הדרש והיינו דרש"י
אתא לפרש הכתוב ע"ד
מדרשו אמאי כתיב אשר
שלח יוסף ולא אשר שלח
פרעה, והיינו שיוסף שלח
הסימן וכנ"ל, אבל גם זה
קצת דוחק כי דרכו של רש"י
היכן שהוא מפרש ע"ד
הדרש לומר ומדרשו וכאן
לא כתב כן.

מ"ו ד'. **אנכי ארז**
עמך מצרימה ואנכי אעלך
גם עלה ויוסף ישית ידו על
עיניך. פרש"י וז"ל ואנכי

אעלך הבטיחו להיות נקבר בארץ עכ"ל, אפשר דפרש"י הכי, משום דהוה קשיא שהרי יעקב נפטר במצרים והיכן העלהו, ולכן פירש הבטיחו להיות נקבר בארץ והיינו בא"י, ועוד אפשר דהיינו משום שינוי הלשון שבתחילה א"ל הקב"ה אנכי ארד "עמך" מצרימה דהיינו יחד עמו, ולהלן א"ל הקב"ה ואנכי אעלך גם עלה ולא הזכיר שיעלה עמו, ועוד אפשר דהיינו משום כפל הלשון דכתיב אעלך גם עלה, ולכן פרש"י [גם עלה קאי על משפחתו] ואעלך היינו שהבטיחו להיות נקבר בא"י, וק"ל.

מ"ו י'. ובני שמעון ימואל וימין ואהד ויכין וצחר ושאול בן הכנענית. פרש"י וז"ל בן הכנענית בן דינה שנבעלה לכנעני כשהרג את שכם לא היתה דינה רוצה לצאת עד שנשבע לה שמעון שישאנה עכ"ל, יל"ה למה רצתה דוקא את שמעון

והרי גם לוי היה שם עם שמעון, ועוד הא שמעון היה אח שלה, וכן לדעת ר' יהודה (ב"ר פ"ד כ"א) דהשבטים נישאו לאחיותיהם נמי קשיא היאך נישאו לאחיות, והכא אין ליישב דקודם מתן תורה הוי, והיינו כיון שזה היה בא"י ושם קיימו כל התורה גם קודם מתן תורה כמש"כ הרמב"ן לעיל תולדות פכ"ו מקרא ה'.

מ"ו כ"ו. כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש ששים ושש. פרש"י וז"ל כל הנפש הבאה ליעקב שיצאו מארץ כנען לבוא למצרים כו' לפי שכשיצאו לבא מארץ כנען לא היו אלא ששים ושש כו' לפי שמשבאו שם היו שבעים שמצאו שם יוסף ושני בניו ונתוספה להם יוכבד בין החומות כו' עכ"ל, ביאור דברי רש"י הכי, שהרי הכתוב מנה וסה"כ נמצאו שבעים, וא"כ למה כתיב

הכא שהיו ששים ושש, ע"ז תי' רש"י דכוונת הכתוב דכשיצאו מא"י הם היו סה"כ ששים ושש וכשהגיעו למצרים היו סה"כ שבעים, וזה ע"י שנתוסף להם יוסף וב' בניו מנשה ואפרים ויוכבד שנולדה בין החומות, והנה לפי"ז כשהכתוב מנה סה"כ שבעים שמות, הוא כלל גם את יוסף ומנשה ואפרים (לעיל מקרא כ'), אבל יוכבד לא מצאנו בהדיא בכתוב, אלא שזהו כמו שפרש"י לעיל (מקרא ט"ו) וז"ל שלשים ושלש ובפרטן אי אתה מוצא אלא ל"ב אלא זו יוכבד שנולדה בין החומות בכניסתן לעיר שנאמר אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ואין הורתה במצרים עכ"ל.

והנה הרשב"ם פירש (לעיל מקרא ח') וז"ל יעקב ובניו יעקב מחשבון שבעים נפש כמו שמוכיח לפנינו לפי הפשט (מקרא ט"ו) כל נפש בנו ובנותיו של יעקב ולאה הכל לששים ושלש עם יעקב ורבותינו פירשו זו יוכבד

שנולדה בין החומות עכ"ל, ואי נימא כדפרש"י שאותם ששים ושש הם אלו שיצאו מא"י ועוד ד' נתוספו לשבעים כשהגיעו למצרים, א"כ יקשה שהרי יעקב אבינו ג"כ הגיע מא"י, והיה הכתוב צ"ל ששים ושבע והיינו אותן שיצאו מא"י ועוד ג' והיינו יוסף ומנשה ואפרים נתוספו לשבעים כשהגיעו למצרים, ושוב נמצא דכתב הרשב"ם גופיה הכא (מקרא כ"ו) וז"ל יוצאי יריכו הבאים מצרימה כל נפש ששים ושש כי יעקב שהוא מחשבון שלשים ושלש של לאה אינו בכלל יוצאי יריכו כי יוצאי יריכו לא היו כי אם ששים ותשע (היינו עם יוסף וב' בניו) וכן אמר משה בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה שיעקב ובניו היו שבעים עכ"ל, והבן.

הנה בהא דכתיב מלבד נשי בני יעקב יל"ה שהרי דינה היתה אשתו של שמעון וכדפרש"י לעיל (מקרא י') יעו"ש, ודינה כבר הוזכרה

בהדיא בכתוב לעיל (מקרא ט"ו) דכתיב ואת דינה בתו, והנה פרש"י (לעיל וישב פל"ז מקרא ל"ה) וז"ל וכל בנתיו רבי יהודה אומר אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט ונשאום רבי נחמיה אומר כנעניות היו אלא מהו וכל בנותיו כלותיו שאין אדם נמנע מלקרא לחתנו בנו ולכלתו בתו עכ"ל, והשתא למ"ד אחיות תאומות נולדו עם כל שבט ושבט ונשאום א"כ ניחא דנהי נמי דשמעון נשאה לדינה מ"מ היתה לו עוד אשה אחרת והיא התאומה שלו וזהו לגבי שמעון מה דכתיב מלבד נשי בני יעקב, אבל למ"ד כנעניות היו א"כ כיון דשמעון נשאה לדינה למה לי לומר שנשאה ג"כ לעוד כנענית וכיון שכן קשיא מהו לגבי שמעון מלבד נשי בני יעקב שהרי דינה אשתו של שמעון הוזכרה בהדיא, ועל כרחך צ"ל דאף למ"ד כנעניות היו היתה לשמעון עוד אשה כנענית מלבד דינא אחותו, וראיה

לדבר מדכתיב (מקרא י') ובני שמעון ימואל וימין ואהד ויכין וצחר ושאול בן הכנענית וצ"ב דלכאורה היה צריך הכתוב לומר בני הכנענית והיינו שכולם ילדים של דינה (כדפרש"י שהכנענית הכוונה לדינה שנבעלה לכנעני יעו"ש) אלא ע"כ דהיתה לשמעון אשה כנענית מלבד דינה וזהו דכתיב ושאול בן הכנענית והיינו ששאול היה בנו של דינה אבל שאר המוזכרים והיינו ימואל וכו' הם ילדים של האשה הכנענית הנוספת של שמעון.

עוד יל"ה למה נשי יעקב לא נמנו, ועוד למה לא כתיב נמי מלבד נשי יעקב, וי"ל דהיינו משום דרחל ולאה כבר נפטרו ולכן לא מנה אף את זלפה ובלהה, ותדע שרחל ולאה נפטרו, רחל כדכתיב בהדיא לעיל (וישלח פל"ה מקרא י"ט) ותמת רחל ותקבר בדרך אפרתה הוא בית לחם, ולאה כדכתב הרמב"ן לעיל (וישב פל"ז

מקרא ב') וז"ל וטעם נשי אביו כי נשיו היו שלקחם לנשים ולא יקרא אותם הכתוב שפחות רק בהיותם עם רחל ולאה שהן גבירות להן כו' ויתכן כי בחיי רחל ולאה יקרא אותן שפחות ופלגשים ועתה מתו ולקחן לנשים עכ"ל, ונמצינו למידין דעוד קודם מכירת יוסף נפטרה גם לאה. ואף אי נימא דלאה עדיין לא נפטרה נמי י"ל דכיון שרחל היתה עיקרו של בית וכדפרש"י הכא, לכן כיון שהיא לא הוזכרה כי נפטרה כבר לא הוזכרו במנין גם שאר הנשים.

(ולכאו' צ"ב למה אסנת אשת יוסף שהיא בתה של דינה לא נמנית כמו מנשה ואפרים ילדיה שנמנו בכלל הע' נפש. ובלהה וזלפה כבר כתבנו בזה לעיל וישב ל"ז ב' ד"ה ומבואר, אם היו בירידה למצרים יעו"ש, אבל אסנת הרי היתה שם ודאי, ולמה לא נמנית בכללם).

מ"ז א'. ויבא יוסף ויגד לפרעה ויאמר אבי ואחי וצאנם ובקרבם וכל אשר להם באו מארץ כנען והנם בארץ גשן. יל"ה למה הוצרך יוסף לבשר לפרעה על שהגיעו אביו ואחיו מא"י למצרים, וי"ל דעשה כן כדי למנוע סכנה, שהרי לעיל (פמ"ה מקראות י"ז י"ח) כתיב ויאמר פרעה אל יוסף אמר אל אחיך זאת עשו טענו את בעירכם ולכו באו ארצה כנען, וקחו את אביכם ואת בתיכם ובאו אלי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ, והשתא אם יוסף לא היה מבשר לפרעה על הגעת משפחתו, ופרעה היה מגלה זאת אחר זמן על שהגיעו, היה בטענה ליוסף מפני מה לא בישר לו על הגעת משפחתו, כי ודאי רצה לראות שיוסף יקיים דברו, ולהכי הקדים יוסף לספר לפרעה על הגעתם, ועוד י"ל דלאו משום סכנה סיפר יוסף זאת לפרעה אלא משום כבוד מלכות, ועוד י"ל דהרי פרעה אמר "ובאו אלי" ורצה יוסף

למנוע משיצטרכו לבוא
לפרעה, וראה שאי אפשר
לעשות כך וקרא לכולם לבא
לפרעה.

מ"ז ב'. ומקצה
אחיו לקח חמשה אנשים
ויצגם לפני פרעה. וכדלעיל
(פמ"ה מקרא י"ח) דכתיב
וקחו את אביכם ואת בתיכם
"ובאו אלי" וגו', ולהכי היה
נצרך יוסף לקחתם לפרעה.

מ"ז ד'. ויאמרו אל
פרעה לגור בארץ באנו כי
אין מרעה לצאן אשר
לעבדיך כי כבד הרעב
בארץ כנען ועתה ישובו נא
עבדיך בארץ גשן. יל"ה
מאי ויאמרו אל פרעה שנית,
דהא כבר לעיל (מקרא ג')
כתיב ויאמר פרעה אל אחיו
מה מעשיכם "ויאמרו אל
פרעה" רעה צאן עבדיך גם
אנחנו גם אבותינו, וצ"ב.

מ"ז ז'. ויבא יוסף
את יעקב אביו ויעמדהו
לפני פרעה ויברך יעקב את
פרעה. יל"ה מפני מה הוצרך
יוסף להביא את יעקב אביו
לפני פרעה, ועוד יל"ה
דמאחר שהוצרך שאף יעקב
יבא לפרעה א"כ מ"ט הקדים
יוסף את אחיו בני יעקב לפני
יעקב אביהם, ושמא י"ל
דהאמת דאין זה כבוד כלל
שיעקב יצטרך לבא לפני
פרעה, ולהכי הקדים יוסף
את אחיו, כי יוסף היה סבור
שמא פרעה יתרצה רק
בראיית אחי יוסף, ומאחר
שראה לפי הבנת דעתו
שפרעה חפץ שאף אביו של
יוסף יבא לפניו, (דאל"כ
למה הוצרך שיעקב ג"כ יבא)
אז הוצרך יוסף להביא גם
את יעקב לפני פרעה.

מ"ז ט'. ויאמר
יעקב אל פרעה ימי שני
מגורי שלשים ומאת שנה
מעט ורעים היו ימי שני
חיי ולא השיגו את ימי שני
חיי אבתי בימי מגוריהם.

י"ל"ה דנהי נמי שכן היה
יעקב אבינו סבור מ"מ אמאי
הוצרך לומר זאת לפרעה,
וי"ל דהא לעיל (מקרא ו')
אמר פרעה ליוסף ארץ
מצרים לפניך הוא במיטב
הארץ הושב את אביך ואת
אחייך ישבו בארץ גשן ואם
ידעת ויש בם אנשי חיל
ושמתם שרי מקנה על אשר
לי ופרש"י וז"ל אנשי חיל
בקיאים באומנותן לרעות
צאן, על אשר לי על צאן
שלי עכ"ל, ולכן ראה צורך
לומר לפרעה מעט ורעים היו
ימי שני חיי, והיינו כדי ליתן
לפרעה רושם שאין כדאי לו
לפרעה שמשפחתו ירעו
הצאן של פרעה, ואף שהם
רועי צאן כמו שאמרו לפרעה
(לעיל מקרא ג') ויאמר פרעה
אל אחיו מה מעשיכם ויאמרו
אל פרעה רעה צאן עבדיך גם
אנחנו גם אבתינו, מ"מ לא
רצו לרעות צאן פרעה.

מ"ז ט"ז. ויאמר יוסף הבו
מקניכם ואתנה לכם
במקניכם אם אפס כסף.

י"ל"ה מפני מה הוצרך יוסף
לומר להם אם אפס כסף,
וי"ל דרצה יוסף לבודקם אם
אמת בפיהם אם לאו, וע"כ
הוצרך לומר אם אפס כסף
שאם יביאו מקניהם על
כרחך שאמת בפיהם ואם
לאו לאו, והיתה האמת
בפיהם כדכתיב להלן (מקרא
י"ז) ויביאו את מקניהם אל
יוסף ויין להם יוסף לחם וגו',
וק"ל.

מ"ז י"ח. ותתם השנה
ההוא ויבאו אליו בשנה
השנית ויאמרו לו לא נכחד
מאדני כי אם תם הכסף
ומקנה הבהמה אל אדני לא
נשאר לפני אדני בלתי אם
גוייתנו ואדמתנו. פרש"י
וז"ל בשנה השנית שנית
לשני הרעב עכ"ל, י"ל"ה מהא
דכתיב לעיל (פמ"ה מקרא ו')
כי זה שנתים הרעב בקרב
הארץ ועוד חמש שנים אשר
אין חריש וקציר ופרש"י
וז"ל כי זה שנתים הרעב
עברו משני הרעב עכ"ל
ומבואר דכבר עברו שנתיים

מתחילת הרעב, וא"כ היאך פרש"י הכא שעתה התחילה השנה השנית, וי"ל דהנה כתיב לעיל (מקרא י"ג) ולחם אין בכל הארץ כי כבד הרעב מאד ותלה ארץ מצרים וארץ כנען מפני הרעב ופרש"י וז"ל ולחם אין בכל הארץ חוזר לענין הראשון לתחלת שני הרעב עכ"ל, והבן.

מ"ז כ"ו. וישם אתה יוסף לחק עד היום הזה על אדמת מצרים לפרעה לחמש רק אדמת הכהנים לבדם לא היתה לפרעה. והכי כתיב נמי לעיל (מקרא כ"ב) רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה על כן לא מכרו את אדמתם ופרש"י וז"ל הכהנים הכומרים כו' חוק לכהנים חק כך וכך לחם ליום עכ"ל, והנה כתב השל"ה הקדוש וז"ל רק אדמת הכהנים לא קנה וגו' צריך אדם שלא להיות כפוי

טובה וישלם טובה תחת טובה אפילו לגוי הכומרים של מצרים עשו טובה ליוסף כשהיה דינו בפניהם בענין מעשה דאשת פוטיפרע כאשר הבחינו שהאמת איתו הצילו אותו ממות כדאיתא בדברי רז"ל (יב"ע ל"ט כ' – מ"ז כ"ב) כו' על כן עתה ג"כ הטיב עמהם הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם כ"ל, הנה לפי מה שפרש"י נמצינו למידין כי לא היתה היכולת ביד יוסף ליקח מהכהנים את אדמתם והכי משמע בקרא דכתיב כי חק לכהנים וגו', אבל למה שכתב השל"ה משמע שהיתה יכולת ביד יוסף ליקח מהכהנים את אדמתם אלא שלא עשה כן כדי לשלם טובה תחת טובה שהם עשו לו, אמנם לפי"ז צ"ב דא"כ היאך יפרש קרא דכתיב כי חק לכהנים וגו'.

מ"ז כ"ז. וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד. פרש"י וז"ל

גושן היא עכ"ל וא"כ אמאי
לא כתיב הכא וישב ישראל
בארץ מצרים בארץ גשן
בארץ רעמסס ויאחזו וגו',
ויתכן דכיון שפרו ורבו מאוד
כבר לא הספיק להם רק ארץ
רעמסס שהיא בתוך ארץ
גושן, והתפשטו על כל ארץ
גושן.

וישב ישראל בארץ מצרים
והיכן בארץ גושן שהיא
מארץ מצרים עכ"ל, יל"ה
דהא לעיל (מקרא י"א) כתיב
ויושב יוסף את אביו ואת
אחיו ויתן להם אחזה בארץ
מצרים במיטב הארץ בארץ
רעמסס כאשר צוה פרעה
ופרש"י וז"ל רעמסס מארץ

בברכה מרובה, בידידות רבה, אהרן בהגאון הגדול ר' יעקב הלוי
שליט"א גרנדש

חזון איש 2/2 זכרון יעקב, ארץ ישראל. פל: 0548408381.
